

Список використаних джерел та літератури:

1. Биков В. Ю. Відкрита освіта і відкрите навчальне середовище / В. Ю. Биков // Теорія і практика управління соціальними системами : щокварт. наук.-практ. журнал. – Харків : НТУ „ХПІ”. – 2008. – №2. – С. 116-123.
2. Биков В. Ю. Основні принципи відкритої освіти / В. Ю. Биков // Педагогічні і психологічні науки в Україні : зб. наук. праць до 15-річчя АПН України у 5 томах / Том 2. Дидактика, методика, інформаційні технології. – К. : Педагогічна думка, 2007. – С. 67-81.
3. Биков В. Ю. Автоматизовані інформаційні системи єдиного інформаційного простору освіти і науки / В. Ю. Биков // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / гол. ред. : Мартинюк М. Т. – Умань : СПД Жовтий, 2008. – Ч.2. – С. 47-56.
4. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : [моногр.] / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с.
5. Формування інформаційного освітнього простору в процесі модернізації середньої загальної освіти: світові тенденції : [кол. моногр.] ; за ред. В. Ю.Бикова та О. В. Овчарук. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 292 с.

Анотація

В.Е.Биков

Открытое образование в Едином информационном образовательном пространстве

Рассматриваются подходы и инструменты реализации современной образовательной парадигмы, предусматривающей обеспечение равного доступа к качественному образованию для всех, кто должен учиться, кто имеет желание, потребность учиться в течение жизни и кто имеет для этого возможности. Исследуются роль, которую играют в этом процессе единое информационное пространство системы образования и глобальное образовательное пространство. Предлагаются подходы к целесообразному с педагогической точки зрения учету влияния информационных ресурсов этих пространств при построении и использовании современных систем обучения и воспитания.

Ключевые слова: открытое образование, единое информационное пространство системы образования, глобальное образовательное пространство.

Summary

V.Yu.Bykov

Ongoing Education in Single Informational Education Area

Approaches and tools of modern educational paradigm realization that provides equal access to qualitative education for all those who must learn, who has the desire and need for lifelong learning and who has possibilities for that have been studied. The role that single information space education and global educational space plays in this process has been analyzed. Approaches to the appropriate from the pedagogical point of view calculation of the influence of information resources of these spaces in the construction and use of modern systems of training and education have been offered.

Key words: open education, single information space of education system, global educational space.

Дата надходження статті:

„15” березня 2010 р.

УДК 377/378–057.19

Н.М.БІДЮК,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м.Хмельницький)

Основні принципи професійного навчання безробітних в Україні

У статті обґрунтовано сутність принципів професійного навчання безробітних, в основу яких покладено провідні принципи професійної освіти дорослих. Розкрито зміст і функціональне призначення кожного з принципів, їхні характерні особливості. Встановлено, що саме логічна єдність зазначених принципів забезпечує успішне розв'язання завдань професійного навчання безробітних.

Ключові слова: принцип, професійне навчання, безробітні, система, індивідуалізація, демократизація, диференціація, гуманізація.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Процесуально-предметне втілення професійного навчання безробітних забезпечує цілісна освітня система, яка включає принципи і зміст підготовки, форми, методи та засоби її реалізації. Дослідження принципів професійного навчання безробітних зумовлене соціальними, педагогічними, економічними чинниками, а також індивідуальними особливостями безробітного населення. З метою обґрунтування та розробки принципових положень ми звернулися до аналізу здобутків вітчизняної та зарубіжної педагогічної науки. Методологічною основою цього процесу стали філософські та культурологічні надбання, які враховують радикальні зміни пріоритетів, що відбуваються в системі цінностей усього людства. Вітчизняний та зарубіжний (американський) досвід свідчить про невпинний пошук нових концептуальних підходів до структурування та прогнозування навчально-виховних систем. Це передбачає переорієнтацію професійного навчання безробітних, яка б відповідала особливостям сучасної соціокультурної ситуації і

завданням оновлення системи професійної освіти безробітних. Педагогічна теорія та практика досвіду професійного навчання безробітних у США підтверджує необхідність і доцільність розробки та впровадження модернізованої, інноваційної, гуманістичної і демократичної педагогічної системи принципів професійного навчання безробітних, спрямованих на вибір безробітними шляхів професіоналізації як усвідомленої необхідності.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Теоретичною основою для обґрунтування принципів професійного навчання безробітних слугували філософські концепції функціонування та розвитку освітніх систем в контексті глобалізації (В. Андрущенко, В. Гершунський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Кудін та ін.); теорії неперервної професійної освіти та освіти дорослих (С. Батишев, А. Беляєва, Х. Беднарчик, С. Гончаренко, Н. Кузьміна, А. Лігоцький, Н. Ничкало, В. Онушкін та ін.); концептуальні положення методології порівняльної педагогіки, (В. Вульфсон, Т. Десятов, С. Змейов, В. Жуковський, Т. Кошманова, Л. Пуховська та ін.); теорії особистості, психології професійної освіти на засадах особистісно орієнтованого навчання, соціально-психологічної характеристики безробітних (Г. Балл, І. Бех, Л. Віготський, О. Киричук, Г. Костюк, Є. Клімов, В. Рибалка та ін.); теорії інноваційних технологій професійної підготовки фахівців (Р. Гуревич, О. Дубасенюк, С. Сисоєва, О. Пехота та ін.); положень професійного навчання безробітних в середній професійній освіті, профорієнтації населення та психологічної підтримки безробітних (А. Давидочев, Ю. Деражне, В. Синявський та ін.); концепцій соціально-економічних та психолого-педагогічних проблем професійного навчання безробітних в умовах сучасного ринку праці (К. Кязімов, Ю. Маршавін, П. Новіков, О. Рикова, В. Савченко, В. Скульська, І. Терюханова, В. Шеметов та ін.).

Формулювання цілей статті... Відсутність у науковій літературі детального розгляду визначеної проблеми, а також нагальна потреба у вивченні провідних ідей зарубіжного досвіду щодо удосконалення вітчизняної системи професійного навчання безробітних визначили мету статті – обґрунтувати провідні принципи професійного навчання безробітних в Україні.

Виклад основного матеріалу... Розробка системи принципів професійного навчання безробітних і їхня практична реалізація перебувають на етапі становлення і є прерогативою діяльності окремих творчо працюючих педагогічних колективів, соціальних працівників та навчальних структур. При обґрунтуванні принципів професійного навчання безробітних ми враховували прогресивні ідеї досвіду США, вітчизняні і загальноосвітні тенденції розвитку педагогічної думки, освіти, культури, сучасних реалій. З урахуванням цього ми внесли корективи у визначення сутності принципів професійного навчання безробітних як освітньої доктрини ретроспективно-прогностичної динаміки, диверсифікації, професійного зростання, відкритості професійного навчання безробітних.

Сучасна концепція принципів навчання, висувуючи певні вимоги до основних компонентів навчального процесу, а також до аналізу його результатів, забезпечує цілісність і логіку розвитку принципів, допомагає керівникам і фахівцям керуватися ними в організації професійного навчання. Вітчизняні дидакти, зокрема академік С. Гончаренко, розглядають принципи навчання як „основні вихідні положення теорії навчання” [1, с. 270], В. Оніщук – як „вихідні положення, що визначають різні аспекти навчання – зміст, методи, форми, засоби. Тим самим принципи розкривають вимоги щодо побудови змісту освіти й організації навчально-виховного процесу” [2].

Необхідність обґрунтування принципів, які є специфічними для професійного навчання безробітних, зумовлена певними чинниками, а саме:

- відсутністю загально визнаного обґрунтування теоретико-дидактичних засад розробки загальної стратегії форм організації навчальної діяльності безробітних відповідно до сучасних потреб ринку праці та вимог безробітних;
- необхідністю пошуку ефективних шляхів удосконалення та модернізації існуючих принципів навчання безробітних;
- актуалізацією особистісно орієнтованого навчання безробітних;
- впровадженням у навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій навчання;
- удосконаленням та розробкою навчальних планів та програм для забезпечення якісної підготовки безробітних;
- врахуванням індивідуальних психологічних особливостей безробітних.

На основі врахування цих чинників ми висунули припущення, що пріоритетними мають бути принципи, що сприятимуть розвитку системи професійного навчання безробітних, а саме: принципи демократизації, гуманізації, науковості, цілісності, послідовності, доступності, індивідуалізації, диверсифікації, диференціації, варіативності, гнучкості тощо.

Аналіз системи організації професійного навчання безробітних в американському досвіді довів, що знання, уміння, навички, яких набувають безробітні, перетворюються з мети навчання у засіб розвитку власних пізнавальних і особистісних якостей. Це стало можливим завдяки розвитку демократизації і гуманізації навчання безробітних, що передбачають створення необхідних умов для самонавчання, самовираження, самопізнання, самоствердження, самоконтролю, саморегуляції, саморозвитку. У

психологічному аспекті демократизація і гуманізація навчання забезпечують формування у безробітних здібностей бути суб'єктами свого розвитку.

У контексті нашого дослідження демократизація навчання безробітних спрямована на задоволення особистих потреб з урахуванням індивідуальних здібностей. Орієнтація навчання безробітних на розвиток демократичних засад потребує максимального розширення прав безробітних, забезпечення гарантії їхнього соціального захисту на всіх етапах становлення. Демократизація навчання сприяє формуванню цілісного педагогічного механізму, що забезпечує підтримку і розвиток новаторського потенціалу фахівців, стимулює пізнавальну діяльність. Демократизація сприяє перетворенню індивідуалізованого професійного навчання на соціально дієвий діалогічний процес – становлення безробітного як рівноправного учасника в системі „студент – викладач”.

На підставі зазначеного вище ми дійшли висновку, що *принцип демократизації* професійного навчання безробітних передбачає:

- самоврядування освітніх установ, які використовують нові форми професійного навчання;
- можливість навчання безробітних у будь-якому віці незалежно від місця проживання, рівня загальної і професійної освіти, кваліфікації з фаху, мотивації до навчання;
- максимальний пріоритет інтересів безробітних у всіх аспектах навчальної діяльності;
- надання безробітним широких прав у виборі термінів, змісту, форм, методів, засобів і режиму навчання, оцінки результатів навчання, форм кінцевого контролю;
- створення умов для диференційованого навчання відповідно до здібностей, інтересів безробітних, рівня їхньої професійної кваліфікації; забезпечення гарантії щодо вибору безробітним своєї індивідуальної освітньої траєкторії і самостійного ухвалення рішень у процесі власної пізнавальної діяльності;
- гнучкість і варіативність змісту навчання;
- можливість внесення корективів у навчальний процес на будь-якому етапі;
- створення умов для самовизначення, самоствердження, саморегуляції, самокорекції і самоконтролю безробітних у процесі пізнавальної діяльності;
- задоволення особистісних потреб безробітних відповідно до запитів;
- надання додаткової підтримки безробітному за його ініціативою і на визначених ним умовах;
- надання керівникам і викладачам прав на самостійне проектування авторських методичних підходів до організації професійного навчання безробітних;
- створення особистісно орієнтованого розвивального педагогічного середовища;
- впровадження в практику новітніх засобів комунікації;
- забезпечення гарантій захисту безробітного на всіх етапах його становлення;
- відмову від формального контролю за діяльністю безробітного, перетворення його на дидактичний контроль з вираженим навчальним і розвивальним спрямуванням;
- створення нормативно-правового забезпечення навчальної діяльності андрагога і безробітного;
- формування творчого підходу до роботи фахівців освітніх установ;
- забезпечення можливостей самофінансування освітніх установ.

Зауважимо, що не лише американське суспільство, а й вся світова спільнота переходить від науково-технічної парадигми, орієнтиром якої є засвоєння знань, умінь та навичок, до гуманістичної, спрямованої на особистісний розвиток і творчу самореалізацію особистості в культурі та соціумі.

Як фундаментальне підґрунтя розвитку системи професійного навчання безробітних *принцип гуманізації* уможливить забезпечення:

- розробки цілеспрямованої системи психолого-педагогічних та організаційних заходів, спрямованих на забезпечення соціальної адаптації безробітних до ринкових умов;
- побудови суб'єкт-суб'єктних взаємин, заснованих на взаєморозумінні, діалозі, пошані, довірі і взаємній вимогливості;
- сприятливого соціально-психологічного клімату для розвитку активної пізнавальної діяльності безробітного, а також поєднання професійного навчання з творчим розвитком особистості безробітного;
- розвитку соціальної відповідальності учасників навчального процесу, відмови від вузької професійної спеціалізації, розвитку педагогіки співпраці, побудови відносин між викладачем і безробітним на основі довіри;
- поваги до прав і свобод безробітного; визнання прав, власних поглядів, прагнень, ідеалів; розкриття індивідуальних здібностей безробітних; стимулювання зростання їхнього інтелекту і професійної значущості;
- зміцнення професійної спрямованості і мотивації особистості до будь-якого виду професійної діяльності.

Використання принципів демократизації і гуманізації у професійному навчанні безробітних сприятиме створенню широких можливостей для самореалізації, самовираження, самовизначення, саморегуляції, самоствердження в процесі їхньої пізнавальної діяльності, а також забезпеченню

гнучкості, послідовності, логічній завершеності, інституційності навчального процесу.

Орієнтація системи професійного навчання безробітних на розвиток демократичних і гуманістичних засад потребує максимального розширення прав безробітних і викладачів, перш за все, забезпечення гарантій захисту безробітного на всіх етапах навчального процесу.

Зазначимо, що використання гуманістичного підходу у подальшій розбудові системи професійного навчання безробітних передбачає розвиток і впровадження інноваційних педагогічних технологій, особливо діалогічного способу розвитку будь-якої ідеї і стратегії міжособистісних впливів (партнерської взаємодії). Використовуючи поняття діалогу, ми виходимо за межі його традиційного тлумачення як форми спілкування, за якої його учасники обмінюються висловлюваннями або репліками. У сучасній науці діалогічними способами розвитку, на відміну від монологічних, вважають: по-перше, тип відносин індивідуальних або групових суб'єктів (у тому числі нерівних за соціальним статусом), який передбачає не лише взаємну повагу, співпрацю, а й готовність конструктивно скористатися в ній думками й пропозиціями один одного; по-друге, тип знання, що виокремлює суперечливі якості у спробах чи результатах пізнання тих або інших об'єктів і з'ясовує можливості розв'язання суперечностей, а також розуміння вказаних об'єктів [3, с. 136–137].

Принцип діалогу в цьому розумінні становить гуманістичну альтернативу імперативним і маніпулятивним підходам у мікро- і макросоціальних стосунках, а також байдужості до партнерів. У пізнавальній царині він протистоїть, з одного боку, авторитарним претензіям на досягнення абсолютної істини, а з іншого – характерному для ліберального світогляду радикальному релятивізму, який від пошуку істини взагалі відмовляється.

Незаперечним аргументом у контексті дослідження виступає забезпечення особистісної готовності викладача до активної участі в гуманізації професійного навчання безробітних, його налаштованості на педагогічну комунікацію, що органічно поєднується із прагненням до здійснення „фасилітації” („полегшування”), тобто сприяння особистісному зростанню безробітного, гармонійному розвитку його індивідуальних здібностей, орієнтації на діалог і партнерство.

Важливою складовою гуманізації професійного навчання безробітних є індивідуалізація. Індивідуалізація професійного навчання безробітних охоплює комплекс педагогічних і психологічних прийомів впливу на безробітних. На наш погляд, це пріоритетний дидактичний принцип, який враховує індивідуальні особливості безробітних, їхній соціальний і освітній досвід, рівень інтелектуального розвитку, пізнавальні інтереси, мотивацію до професійної діяльності, режим життєдіяльності та інші чинники, що впливають на ефективність і якість професійного навчання. Індивідуалізація навчання забезпечує оптимальні умови для ефективного навчання і практичної роботи кожного безробітного в процесі організації фронтальних і групових форм роботи.

У дослідженнях І. Унт індивідуалізація розглядається як стратегія навчання в таких варіантах: від мінімальної модифікації в груповому навчанні до незалежного навчання; варіювання темпу, цілей і методів навчання, навчального матеріалу, необхідного рівня професійної кваліфікації; використання індивідуалізованого навчання з усіх навчальних предметів [4, с. 7].

Аналіз педагогічної літератури і практики використання *принципу індивідуалізації* в практичному досвіді США дозволив виділити основні ознаки індивідуалізації навчання з урахуванням особливостей безробітних:

- пріоритетність потреб і інтересів особистості безробітного на всіх етапах навчальної діяльності;
- спрямування на реалізацію внутрішнього потенціалу безробітних, інтеграція компонентів індивідуалізованого навчання;
- адекватність самооцінці безробітного;
- діагностика психолого-педагогічних підходів до процесу професійного навчання безробітних;
- мотивація безробітних до індивідуальної роботи;
- спрямування на розвиток інтелекту та формування індивідуальної професійної кар'єри;
- адаптація до всіх категорій дорослого населення.

Використання принципу індивідуалізації в організації професійного навчання безробітних передбачає визначення цілей, змісту, форм і методів професійного навчання і виховання безробітних з урахуванням індивідуальних особливостей, що сприятиме забезпеченню прогнозованого рівня професійного розвитку особистості. Індивідуалізація професійного навчання безробітних детермінує особистісну орієнтацію, яка виступає як процес, що відповідає модернізації всього життя соціуму. Індивідуалізація покликана формувати у безробітних етичні цінності, створюючи в педагогічному процесі таку морально-психологічну атмосферу, яка оптимально сприяла б вільному, природному, внутрішньо усвідомленому сприйняттю їх соціумом.

У процесі наукового дослідження вважаємо за доцільне вказати на основні напрями реалізації принципу індивідуалізації професійного навчання безробітних у службах зайнятості населення, зокрема:

- виявлення початкового рівня знань, умінь і навичок з фаху;

- організація навчального процесу на основі індивідуальної мотивації до обраної професії;
- організація навчального процесу з урахуванням рівня інтелектуального розвитку безробітних;
- врахування психологічних, соціальних, професійних і вікових особливостей безробітних в організації навчального процесу;
- формування у безробітних індивідуального стилю пізнавальної діяльності;
- вільний вибір місця, часу, термінів навчання і рівня кваліфікації з фаху;
- організація поетапного навчання з урахуванням результатів діагностики;
- використання навчальних матеріалів різної складності;
- розробка змісту навчання з урахуванням індивідуальних потреб, побажань і можливостей безробітних;
- розвиток умінь самостійного навчання;
- розвиток творчого мислення шляхом надання завдань дослідницького характеру;
- диференціація навчальних завдань за рівнем складності тощо.

Таким чином, використання принципу індивідуалізації в навчальному процесі безробітних дозволило б більшою мірою розкрити особистісний потенціал безробітних, включаючи пізнавальний, етичний, професійний, творчий, комунікативний, психофізіологічний, естетичний і соціально-педагогічний компоненти.

Важливе значення в організації професійного навчання безробітних має *принцип варіативності*, що дозволяє врахувати специфіку професійної підготовки безробітних і специфіку навчально-виховного процесу (варіативність змісту навчальних програм, курсів, спецкурсів; інтеграція змісту фахової підготовки; поліфункціональність у способах реалізації змісту, форм і методів; логічна єдність і наступність у навчанні безробітних).

Принцип варіативності найбільш повно забезпечує кожному безробітному можливість вибору місця і форми організації професійного навчання, а також методів його здійснення відповідно до індивідуальних потреб, бажань та інтересів. Запровадження поліваріативності та різнорівневості навчальних програм, поглиблення і розширення їхньої практичної спрямованості сприяють ефективному розвитку інтелекту, духовному зростанню безробітного. Принцип варіативності забезпечує перехід на навчання з використанням моделі, обраної безробітними або працедавцями, а також можливість внесення нових корективів до організації професійного навчання.

На наш погляд, педагогічно доцільними, ефективними та цінними для перспективного розвитку системи професійного навчання безробітних є принципи, що відображають специфіку контингенту та особливості організації навчального процесу, серед них:

- *принцип системного підходу*, що уможливорює взаємозв'язок окремих елементів як взаємодіючих, взаємозумовлених, взаємопов'язаних частин єдиного цілого;
- *принцип гнучкості*, який спрямований на вільний вибір термінів, змісту, методів навчання; визначення режиму навчання за бажанням безробітного, використання прискореного або сповільненого темпу вивчення навчального матеріалу відповідно до індивідуальних можливостей безробітних;
- *принцип інноваційності*, що передбачає впровадження новоутворень в педагогічну технологію, трансформацію та розвиток ініціатив; створення сприятливих умов для педагогічної творчості, розвиток варіативності освіти, участь безробітних в управлінні власною пізнавальною діяльністю як саморегульованою системою;
- *принцип мобільності*, що забезпечує здатність безробітних до швидкої професійної адаптації в умовах постійного оновлення техніки і технологій, організації праці, розвитку соціально-економічної сфери, ринку праці;
- *принцип адаптивності*, що передбачає пристосування нових форм організації професійного навчання безробітних до будь-якої інфраструктури освітньої установи, контингенту слухачів, умов навчання, вимог працедавців.
- *принцип конкурентоспроможності*, що уможливорює забезпечення високої якості професійної підготовки кваліфікованих фахівців, відповідність вимогам ринку праці при найменших витратах фінансово-економічних і людських ресурсів;
- *принцип диверсифікації*, що забезпечує розширення освітніх програм і системи професійного навчання за трьома класифікаційними ознаками: рівнем (для робітників, фахівців), змістом (підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації), способами реалізації освітніх послуг (поєднання з традиційними інноваційних технологій навчання);
- *принцип орієнтації на кінцевий результат*, що сприяє організації професійного навчання з урахуванням вимог ринку праці; навчанню під конкретне робоче місце; координації навчальної діяльності викладача і пізнавальної діяльності безробітних;
- *принцип міждисциплінарного підходу*, що забезпечує умови для ефективного усвідомлення безробітними єдності й взаємозв'язку соціокультурного й освітнього середовища у процесі вивчення інтегрованих курсів;

- *принцип доступності*, що уможлиблює вільний доступ безробітним і фахівцями, які знаходяться під ризиком звільнення, до освітніх послуг навчальних установ різних типів;
- *принцип інтеграції*, що спрямовує організацію професійного навчання на збагачення навчального потенціалу освітньої установи, використання вітчизняних традиційних педагогічних цінностей та інноваційного зарубіжного досвіду;
- *принцип особистісної спрямованості*, що надає пріоритет особистісно орієнтованому навчання, передбачає розвиток цілісної сукупності якостей особистості, яка охоплює суспільно необхідні знання, уміння, навички, риси характеру й інші якості та забезпечує успішність практичної діяльності випускників освітніх установ;
- *принцип соціальної спрямованості*, що уможлиблює врахування інтересів суспільства, галузі, конкретної організації;
- *принцип професійної спрямованості*, що забезпечує орієнтацію цілей, змісту, форм і методів навчання безробітних на реалізацію соціально-економічних і психолого-педагогічних завдань професійного навчання безробітних;
- *принцип випереджувального навчання*, що уможлиблює наповнення змісту навчання інформаційно-статистичним та навчальним матеріалом, який забезпечує ефективність професійного навчання безробітних за професіями майбутнього;
- *принцип інтерактивного навчання*, що передбачає використання активних форм і технологій навчання, які дозволяють за короткий термін сформувати сукупність знань, умінь та навичок на основі міжсуб'єктної взаємодії;
- *принцип професійного розвитку*, що має особливе значення у прогнозуванні та моделюванні етапів становлення та професійного розвитку безробітного, шляхів оптимізації його кар'єрного зростання;
- *принцип неперервності*, що сприяє формуванню у безробітних стійкого інтересу і потреби в постійному оновленні знань та удосконаленні практичних умінь та навичок.

Професійне навчання безробітних з використанням обґрунтованих нами принципів організації навчального процесу характеризується складною структурною функціональністю і, таким чином, дає нам право розглядати його як ефективний інструмент:

- реалізації прав громадян на освіту;
- забезпечення зайнятості всіх категорій населення;
- формування професійної мобільності фахівців;
- запровадження принципів неперервної освіти;
- забезпечення соціальної реабілітації громадян на ринку праці;
- побудови професійної кар'єри;
- формування необхідної професійно-кваліфікаційної структури;
- відтворення професійного потенціалу;
- розвитку і збагачення дидактичної індустрії;
- розв'язання актуальних проблем соціально незахищених осіб на ринку праці.

Висновки... Зазначені вище принципи відображають закономірності навчання безробітних, які існують в реальному педагогічному процесі. Їх реалізація сприятиме врахуванню варіативності педагогічного процесу, що зумовлена диференційованою особистісною мотивацією, особливостями, інтересами і здібностями безробітних до самостійної навчальної діяльності; якості професійного навчання, що детермінована індивідуальними потребами і можливостями особистості безробітного, з одного боку, і соціально-економічними інтересами держави, регіону і працедавця, з іншого; єдності групових та індивідуальних підходів до організації навчального процесу з урахуванням особливостей різних категорій безробітного населення.

Обґрунтування нових й уточнення існуючих принципів організації професійного навчання безробітних сприятимуть конкретизації змісту, мети, завдань професійної підготовки, перепідготовки та підвищенню кваліфікації безробітних; підвищенню ефективності форм і методів організації освітньої діяльності безробітних та її результативності; розвитку загальних теоретико-методичних засад ефективного формування в безробітних системи знань, практичних умінь і навичок; подальшому професійному зростанню та працевлаштуванню.

Список використаних джерел та літератури:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Дидактика средней школы : пособ. для учит. / под ред. В. О. Онищука. – К. : Рад. шк., 1987. – 351 с.
3. Балл Г. О. Сучасний гуманізм і освіта: Соціально-філософські та психолого-педагогічні аспекти : [моногр.] / Г. О. Балл. – Рівне : Ліста-М, 2003. – 128 с.
4. Унт И. Индивидуализация и дифференциация обучения / И. Унт. – М. : Педагогика, 1990. – 192 с.

Анотація

Н.М.Бидюк

Основные принципы профессионального обучения безработных в Украине

В статье обоснована суть принципов профессионального обучения безработных, в основе которых лежат основные принципы профессионального образования взрослых. Раскрыто содержание и функциональное назначение каждого принципа, его характерные особенности. Выяснено, что именно логическое единство определенных принципов обеспечивает успешное решение задач профессионального обучения безработных.

Ключевые слова: принцип, профессиональное обучение, безработные, система, индивидуализация, демократизация, дифференциация, гуманизация.

Summary

N.M.Bidiuk

Fundamental Principles of the Unemployed Professional Training in Ukraine

The article reveals the essence of the principles of the unemployed professional training which are based on the principles of adult education. There have been revealed the contents, functional predestination and peculiar characteristics of each principle. It has been found out that logical unity of certain principles ensures the successful problem solution of the unemployed professional training.

Keywords: principle, professional training, unemployed, system, individualization, democratization, differentiation, humanization.

Дата надходження статті:

„10” березня 2010 р.

УДК 378

В.В.БІЛИК,

аспірант

(м.Хмельницький)

Компетенції і компетентності як нові освітні конструкти

У статті розглядається аналіз поглядів на сутність термінів „компетентність” та „компетенція”, визначено взаємозв'язок між базовими термінами компетентнісного підходу.

Ключові слова: компетенція, компетентність.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Сьогодні науковці, обговорюючи проблему оцінювання якості освіти на основі освітніх стандартів, підтримують думку про те, що зводити освіченість до системи знань, умінь і навиків є неправомірно. Одним з перспективних шляхів розв'язання цієї проблеми може бути впровадження в освітні стандарти нових інтегративних конструктів: компетентностей, компетенцій, метапрофесійних якостей. Основою, що поєднує професійні та освітні стандарти, повинні бути єдині вимоги до інтегративних соціально-професійних конструктів, які роблять наочним цілі змісту навчання і рівень вимог, що постають перед фахівцем зі сторони ринку праці. В економічно розвинутих країнах створені системи сертифікації персоналу для оцінювання рівня компетентності і професіоналізму робітників. Тому сьогодні необхідний такий розвиток особистості студента в процесі навчання, що дасть йому можливість в подальшому випереджати існуючу в даний момент потребу знань шляхом власної пізнавальної активності, умінням поєднувати досить широкі знання з можливістю засвоєння обмеженого числа дисциплін [15, с. 45-47].

Оволодіння компетенціями є основною метою і результатом процесу навчання, управління досягненням яких в навчальному процесі і визначає його ефективність, а саме якість освіти (рис.1).

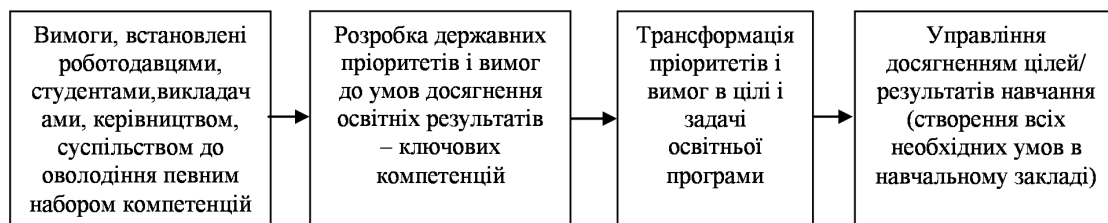

Рис.1. Схема „Система управління якістю освіти”

Як видно з рис. 1, компетенції і компетентнісний підхід займають центральне місце в системі управління якістю освіти, яка починається з виявлення переліку тих компетенцій, якими повинен оволодіти студент під час навчання (компетентнісна модель майбутнього фахівця). А вся система управління якістю освіти будується таким чином, щоб на виході кожен студент на певному рівні оволодів би необхідними компетенціями (результатами навчання) [17, с. 30-31].